

עליה להר הבית בזמנינו

שאלה: הנני משרת ב"משטרה" זה שנים רבות, וב"ה הנני "עז כנמר" ומעולם לא חללתי שבת ולא נפלתי ברשת היצר המדומה של קולות מופרזות הפורחות באיזור השוטרים ואנשי שב"ס וכו', שאין להם שום בסיס הלכתי.

לאחרונה נתבקשתי כמה פעמים להכנס ל"הר הבית" בעקבות מקרים המצריכים השלפת סדר במקום, וזה לי תקופה שאני מתחמק מלהכנס לשם כי ראיתי מבוכה רבה בין הרבנים בנושא זה וחוששני מחטאת, הנני מבקש תשובה ברורה האם הדבר אסור מן הדין, כי הדבר נוגע לפרנסת בני ביתי.

א. הלא ידעת שכבר הלכו הנמושות בסוגיא זו, ודברו בה בדור האחרון ולא הניחו פנה וזוית, ועל כן לא נכנס באופן כללי אל ההנהגה למעשה שזה דבר המסור לגדולי ישראל וכל אחד ינהג כהוראת רבו המובהק, אך זאת אביע אומר בהאי שמעתתא כיון שהדבר נוגע לפרנסה כמו שכתבת בשאלתך, והגם שכבר השיבו על זה חכמי ישראל, אמרתי לפתוח היריעה כדי שמתוך הדברים יתברר ענין זה בשרשו, ויוכלו כל מבקשי דעת ה' והוראה ברורה לראות על מה הוטבעו אדני פולמוסא דא, ויהא רעוא שנזכה במהרה לעלות בהר אל מקום הקדש והמקדש יחד עם משיח צדקינו, אכי"ר.

ב. דע ידידי, שזה דבר פשוט ומוסכם לכל בר בי רב, שאיסור "כרת" לא שייך אלא במי שנכנס למקום הקדש ועזרת כהנים וכו', שהוא כנגד "מחנה שכינה", לא כן הר הבית, ששם מותר לטמא מת להכנס, ואפי' את המת עצמו מותר להכניס שם, וכמ"ש (שמות יג, יט) "ויקה משה את עצמות יוסף עמו", והיינו

תאריך: אב תשפ"ה

יקותיאל אוהב ציון

אב"ד "טובה ראיתה"

ורב בעיה"ק "טבריה" ת"ו

במחנה לוויה, והר הבית דינו כ"מחנה לוויה" כמבואר בזבחים (קמז ע"ב). וכן נפסק ברמב"ם הלכות ביאת מקדש (פ"ג ה"ג וה"י) ובהל' בית הבחירה (פ"ו הט"ו). ע"ש.

ג. ולא אסרו כניסה להר הבית אלא למי שיצאה טומאה מגופו (כמ"ש במשנה פ"ק דכלים משנה ח), וממילא סגי ליה לבעל קרי בטבילה כדת [ללא חציצה וכו']. ומה שלאחרונה הקול נשמע מפי כמה וכמה שאמרו שיש איסור כרת להכנס להר הבית, זהו דבר מגוחך, וכפי שכבר כתב בזמנו הגאון רא"ב מסוכטשוב זיע"א בתשו' "אבני נזר" (חיו"ד סי' תנב), ומיסודי דת תורתנו הקדושה שלא לאסור את המותר כשם שאין להתיר את האסור, והאומר על מותר אסור סופו להתיר את האסור כמ"ש בירושלמי (ספ"ה דתרומות וספ"ב דע"ז). וע' תוס' בע"ז (מ ע"א, סד"ה אמר). וזה גדר מורים בתורה שלא כהלכה (פ"ה דאבות מ"ח ורעמ"ב שם).

ד. וכל איסור כרת הנ"ל הוא לדעת הרמב"ם (פ"ו מבית הבחירה הי"ד) וסיעתו, דס"ל דקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולעתיד לבא, אמנם לדעת הראב"ד, מזמן שחרב הבית, מותר להכנס בכל מקום, ועכ"פ כרת בודאי ליכא במקום הקדש והעזרות. וכן הובא בבית הבחירה לרבינו המאירי (שבועות טז ע"א) שהמנהג פשוט כהראב"ד שנכנסים למקום הקדש כיון דליכא קדושה תמן. [ומש"כ בתשו' יבי"א ח"ה (חיו"ד סי' כו) שזהו מנהג שאינו של בני תורה, הנה קשה הדבר לומר שהמאירי יעלה על ספרו הגדול דבר שאינו בר סמכא. וי"ל].

ה. ואין ספק שעלינו לנקוט כדעת הרמב"ם לאסור בתקף את הכניסה למקום הקדש והעזרות והחיל, וכפי שכבר הכריעו כל גדולי האחרו' בסימן תקסא ובראשם המג"א (שם סק"ב), אך כולו לא דברו כלל ועיקר על הר הבית שאינו בפרשה זו, כידוע לכל בר בי רב. ובדברי חז"ל מצאנו בכמה וכמה דוכתי, שגם לאחר שפסק אפר פרה אדומה מהם, היו נכנסים להר הבית ללא חשש. ואכמ"ל

תאריך: אב תשפ"ה

יקותיאל אוהב ציון

אב"ד "טובה ראייתה"

ורב בעיה"ק "טבריה" ת"ו

בציונים. והרמב"ם באגרתו אל רבי יפת הדיין (אגרות הרמב"ם, שילת, עמ' רכב, רל) מעיד שהלך להתפלל בהר הבית ברגש. ע"ש היטב בלשונו.

ו. ורבני ישראל בדור הקודם ראו פרצה בכניסה להר הבית, כי עמי ארצות לא יודעים הגבולות, ובפרט לאחר שבשנת תשכ"ז נכנסו רבים בשוגג למקום הקדש וכו', וגם בני תורה לאו כולהו גמירי בענין זה, ולכן עשו סייג וגדר לאסור איסור להכנס לשם. ואם כן אין כאן שום איסור מקורי מדברי חז"ל או הראשו, רק תקנת רבני הדור על פרצה שראו בזמנם, וכמ"ש הגר"ש דבליצקי זצוק"ל בס' "אחר כתלנו". וכבר העיד בתשו' הרדב"ז ח"ב (סי' תרצה) שמכל העולם היו באים יהודים להר הבית לצפות על מקום הקדש. וכן ידוע על כמה גדולים שנכנסו להתפלל שם, וחלק כתבו זאת בהדיא, וראה בהערה כאן כמה עובדות על זה (*).

(* הראש"ל הג"ר יצחק נסים אמר לבני ביתו ללכת להתפלל שם כידוע. [ראה "לדור ולדורות" ח"ב עמ' שעה], וכן מעיד הרה"ג החסיד ר"ש הורביץ בס' ימי שמואל (ח"ב פרק קמד) שהציבור כולו התפללו יחד מוסף בחוה"מ בהר הבית ברשפי אש קדש. וכך היתה דעתו של הגרי"מ טיקוצ'ינסקי כנודע לכל. וכן פורסם על הבית ישראל מגור זיע"א והגר"ש שניאורסון זצ"ל, ראש ישיבת טשעביץ, [ויש מכחישים את הנ"ל]. וכן היתה דעת הגר"ד הלוי מת"א. ועוד. [ראה ס' "המקדש אורו של עולם"]. ולאחרונה פורסם על שנים הנמנים על חוג תלמידי החזו"א, הגאון רבי יחזקאל ברטלר, והגאון רבי יעקב ישראל פוזן זצ"ל [לימים אב"ד בית דינו של הרב נסים קרליץ], שהיו נטהרים בטבילה, ובאים אל תוך שערי הר הבית להיות בקודש פנימה. ובמכתב הנודע משנת תשכ"ז נגד העליה להר, לא תמצא את חתימת הבית ישראל ובעל ברכת שמעון הנ"ל, וידוע שגם הגר"י רוזנטל לא התם מאותה סיבה, שסבר שמותר להכנס, והוא עצמו נכנס, והעיקר לשמור הטהרה וכו'. וע' להלן אות שו מה שהבאתי מספרו משנת יעקב. וזה כמה וכמה ששגרו כמה מחכמי ישראל מכתבים אל הרבנות בבקשה לסדר מקום בהר הבית לתפלה. גם הגאון המנוח נאמן זצ"ל בשו"ת "בית נאמן" ח"ב (חיו"ד סי' יח) כתב, שאם יסכימו עמו הרבנים הוא יצטרף לקריאה לבנות בית כנסת מסודר בהר הבית כדי שיבואו להתפלל שם. ע"כ. [ובבתי גוואי דיבר דברים ברורים יותר בענין זה, כפי ששמעתי מעד נאמן]. והרה"ג ר' מאיר יהודה גץ זצ"ל, רב הכותל, נתמרמר מאד במכתבו בשנת תשמ"א אל שר הדתות דאז, וזת"ד, מה קורה כאן, מקום קדוש שלנו, יהודי לא יכול לתפוס שם סידור, כולם בורחים מלדבר עליו, בספיקות אחרות של כרת מורים הוראה, וכאן הכל מוזנת, חובה להקים ועדת רבנים ולפרסם לכל העולם היכן מותר להכנס, וזה שטח גדול מאד שמותר להכנס, ולא לתת למשיסה יעקב וישראל לבוזים. [ראה צילום מכתבו בס' "הר הבית כהלכה" עמ' 403].

תאריך: אב תשפ"ה

יקותיאל אוהב ציון

אב"ד "טובה ראיתה"

ורב בעיה"ק "טבריה" ת"ו

ז. וכן ראיתי לראב"ד העדה"ח הגרי"י פישר זצ"ל בשו"ת אבן ישראל ח"ט (סי' קסג), שכותב להתיר העליה להר הבית בטרה. [למרות שהוא חתום על מכתב ידוע שלא לעלות, ובריוני דמתא שכיחי תמן כמ"ש רבינו הגרע"י זיע"א בחזו"ע סוכות (עמ' ה, בהערה) אודות מכתבו של הגרא"ד הורוביץ], וכ"כ בפשיטות הגר"מ פיינשטיין ב"אגרות משה" האו"ח (ח"ב סי' קיג) שמותר להכנס עד החיל וכו'. וידוע שחתנו הגרמ"ד טנדלר היה נכנס להר להתפלל בכל פעם שהיה בא לא"י. וכן מבואר במכתב ששלח הגר"ש דבליצקי זצ"ל להגרע"י שיש להאחז במקום המותר בהר הבית וכו'. [ונדפס בקונטרס "למען בית ה"א אבקשה טוב לך" עמ' 19], וכן נדפס שם מכתב של הרה"ג ר' בן ציון מוצפי שליט"א משנת תשמ"ו, שיש מצוה רבה להתפלל בהר הבית בשטח המותר. ע"ש.

והגרש"מ עמאר שליט"א ב"שמע שלמה" ח"ה (חיו"ד סי' טז) כ', דעדיף שיהודים יעשו תיקונים באבני הכותל, ולא גויים, ואי משום כניסה להר הבית, יטבלו כדת וכדין וינעלו נעלי בד או גומי. והגם שהוא מן המוחים שלא לעלות בהר, מ"מ עיקר הדין אין בו שינוי. ומרן מופה"ד האחרון ר' עבדיה יוסף זצוק"ל בשו"ת יבי"א ח"ה (חיו"ד סי' כו) לא דיבר אלא על הנכנסים למקומות שיש בהם כרת, אבל לגבי הר הבית כתב בהדיא [בסיום התשובה בקיצור נמרץ] שאם טובלים שפיר דמי, ושוב הביא איסור שאסרו רבני ישראל מצד החשש וכו'. ובספרו המאוחר יותר שנדפס שנים לאחמ"כ בשם "חזון עובדיה" (ד' תעניות, עמ' תנד) נשמר בלשונו וכתב, שיש איסור כרת על העולה לביהמ"ק, "ונכון" שלא להכנס גם להר הבית. [וזכורני שהוא עצמו נכנס לשם יחד עם חכם אחד. וצריך בדיקה].

ח. מכל הנ"ל אתה תחזה שמותר לך ללכת לעבודתך שם, והעיקר שתנהג כפי כללי ההלכה, וכבר פורסמו תשובות ברורות מכלל הרבנים לכל שוטר או חייל וכן אנשי מד"א וזק"א הנקראים לפינוי פצועים וכיו"ב, שצריכים ע"פ פקודת

תאריך: אב תשפ"ה

יקותיאל אוהב ציון

אב"ד "טובה ראייתה"

ורב בעיה"ק "טבריה" ת"ו

הממונים עליהם להכנס להר הבית, דכיון שיש להם סיבה מוצדקת להכנס, צריכים ומחוייבים להכנס, רק שצריכים השוטרים והחיילים לדאוג שיהיה הכל ע"פ ההלכה וכו', ולצערינו הרב, כיום הציבור הכללי שמגיע לשם מקיימים את דין הטבילה וכו', אך אנשי המשטרה והצבא שלהם יש "היתר" מטעם הרבנים, "שוכחים" לטבול, ופעמים שלא השמיעו לאזנם את הדינים הללו, והעולם הפוך.

ט. והנה לגבי ה"עולם" המבקשים לעלות להר הבית, המציאות היא, שאף אחד לא יכול לעלות שם לאיזור "הרמה", כיון שהמשטרה מסכימה לזה, [אמנם לא מסיבה הלכתית, אך בפועל יש כאן רווח של לאפרושי מאיסורא], וכל האיזור שנכנסים בהר הבית הוא איזור שאין בו שום חשש מצד ההלכה, וכבר ישבו חוקרים ומודדים על המדוכה, והמיפוי ברור ונלווי לכל, ויש מודעות עצומה לענין זה, להיכן אפשר להכנס, והיכן יש מעט חשש ולא מתקרבים, ודבר פשוט הוא, שכל גזירת אותם רבנים גדולים לפני ע' שנה, לא תקפה כולי האי היום שהכל רגוע והמודעות ברורה, ואדרבה יתכן שהיו אומרים "כי ביתי בית תפלה יקרא", ויבואו כולם בהמוניהם לשפוך צקון לחשם במקום קדוש זה.

י. ובזמנו כאשר בקשו בכנסת לחוקק "חק" האוסר לעלות להר הבית, אמר הגראי"ל שטיינמן לחכ"ם הקשורים אליו, שלא לקדם חק כזה, וגם הגר"י אדלשטיין, רבה של "רמת השרון", לא אבה לחתום על איסור לעלות להר הבית, באומרו שאינו יכול לאסור את המותר. [ואמנם גדולים אחרים סברו שכן יש להורות לפי מצב השעה]. וזה פלא מה שחברו החכ"ם יחד עם "לפיד" לחוקק חק הנ"ל, ותימה קראו ע"ז כמה חכמים, אם כן איפה, מדוע עד עתה לא השכילו לחוקק חק נגד "מצעדי הגאווה" שאותם רשעים הולכים בגאון בחוצות א"י וגאים באיסורי כריתות ומיתות בי"ד, וחיים בשלוח וידידות עם "אמיר אותנה" מחלל ה' בפרהסיא בענין הנ"ל, להיכן נעלמה החמימות לדברים שבקדושה?! איך

תאריך: אב תשפ"ה

יקותיאל אוהב ציון

אב"ד "טובה ראייתה"

ורב בעיה"ק "טבריה" ת"ו

יושבים בשאט נפש ומתחבקים עם מחללי שבת ואוכלי נו"ט, ומרימים קול זעקה על העולה להר הבית לאחר שטבל כדת וכו', ועושה ע"פ הוראת רב מובהק. ועוד, אטו חסר על מה לזעוק ולתקן [שנאת הנם, צניעות, פאות, אינטרנט וכו']!?

יא. ויש הטוענים שכניסת חרדים וחובשי כיפה להר הבית, מהווה מתן לגיטימציה לחפשיים שנכנסים לשם שלא ע"פ חקי התורה. והוא פלא, הלא מעתה נפסיק לסדר קידושין לבני זוג, מחשש שמא יראו חפשיים וינשאו זל"ז בלא טהרה?! וזה ברור שאין כאן כלל ועיקר לתא דלפנ"ע לא תתן מכשול, שהרי הנכנס עוסק בענין שלו, ומעולם לא שמענו שמפעולת היתר של אדם, יגרר לו איסור לפנ"ע מפני שמחמתו פלוני ראה והבין מה שהבין, ויתירה מזו דנו להתיר לאדם לצאת ממקום מסויים, אע"פ שידוע שבגין יציאתו ישאר שם פלוני עם אשה, כיון שהוא עוסק במעשה היתר שלו ויוצא, [ואכמ"ל כעת], וידוע מה שדנו הפוסקים אודות השכרת דירה למחלל שבת, ואודות מכירת מאכלים למי שאינו נוטל ידיו ואינו מברך על האוכל, וכתבו בזה כמה קולות, וחלק מהקולות בדוחק נכתבו, ובודאי שכאן ההיתר ברור ובריא, ולא עלינו לסבול ולהפסיד בגלל חשש שאין לו בסיס מוצדק בהלכה. ובר מן דין, על פי רוב החפשיים הללו לא מעניין אותם ענין הר הבית, ואם יש חפשי שכך מעניין אותו – הוא לא מחפש "כרטיס כניסה" ואישור למעשיו ע"י שיראה חרדי שנכנס.

יב. עוד יש הטוענים שיש על ידי זה שעולים להר הבית, מתלקחת התגרות באומת ישמעאל ודם ישראל נשפך כמים, וגם ענין זה אין בו קושטא כנודע למבקשי אמת, ומעתה בואו ונוציא את כל ישראל מן הארץ כיון שלפי דברי הרוצחים השפלים אנהנו אנשי כיבוש, וארץ פלסטינא שלהם היא, [ויסודי ענין זה מבוארים יפה במאמרי "פחד יצחק" (סוכות, מאמר סב). ע"ש], וזה שנתיים ימים שמחריבים להם את בתיהם בעזה [שזה מצוה גדולה גם כן], והורגים להם בלבנון

תאריך: אב תשפ"ה

יקותיאל אוהב ציון

אב"ד "טובה ראייתה"

ורב בעיה"ק "טבריה" ת"ו

ובטהרן את החשובים שלהם בכל מיני מבצעים מחוכמים שלכו"ע מעלים את זעמם של המרצחים שואפי הדם, ועל זאת לא שמענו קול מחאה, ואדרבה כולם משבחים ואומרים כן ירבה וכן יפרוץ בם מלחמה, ולא חוששים כלל מצד התגרות באומות. וא"כ מקום קדוש זה לא יגרע חלקו מכניסת ישראל בטהרה.

וידוע לכולם, שעם ה"ערבים" השיטה היא לדרוך עליהם – ואז יכבדו אותך, אם תכבד אותם, הם רוכבים עליך ויבקשו את נפשך, בבחי' "וישמן ויבעט", וזה דבר ידוע לכל איש המוני, וכן שמענו מאבותינו ומאבות אבותינו, ושיחה זו שגורה בפי כו"ע, ושורש הדבר הוא כי הם מזרע "בן האמה", וכל כבוד וגדולה שנותנים להם מעורר אצלם גדר "עבד כי ימלוך", וסחרחורת הכבוד מעבירה אותם ע"ד. ולכן יש הטוענים, דאדרבה, ככל שתראה ריבונות יהודית בהר הבית, המצב יהיה יותר טוב, ועיקר ההתססה והרעש ויצירת הגירוי לא שייך כלל למעשיהם של העולים להר הבית, אלא לאנשי התקשורת והשמאל, אשר כל דבר שיש בו סממן קדוש הוא סיבה אצלם לעורר מלחמה, והם מלעיטים את ה"ברברים" ואת עמי הארץ לעורר קול מחאה. והמציאות של "גלות ישמעאל" בדור האחרון, היא חלק מתהליך גאולת ישראל כידוע לכל בר בי רב. והדברים עתיקים.

יג. וידועים ד' הרמב"ן בס' המצות (בחלק שכחת העשין) שבמקום שאין שליטת ישראל בא"י, יש מצות כיבוש והורשת הארץ גם בזמן הגלות, ובודאי שמקום קדוש זה הכי קרוב לבית ה', יש מצוה להראות בו, והוא המקום הראשון במעלה להורישו אלינו, הן מצד סור מרע ששועלים הלכו בו, והן מצד עשה טוב, שאין לך מקום הראוי לקיבול תפלות יותר ממנו, וכמ"ש (דברים יב, ה) "לשכנו תדרשו ובאת שמה". ונוסף גם הוא ד' חז"ל בסוכה (מא ע"ב) עה"פ (ירמיהו ל, יז) "ציון היא דורש אין לה" – "מכלל דבעיא דרישה". ולא באתי כאן לעורר מדנים ח"ו, ועיקר מטרתו ללמוד את הנושא על היבטיו, ולהבין היכן ועד כמה לאסור איסור.

תאריך: אב תשפ"ה

יקותיאל אוהב ציון

אב"ד "טובה ראייתה"

ורב בעיה"ק "טבריה" ת"ו

יד. ופרסמו בכמה מקומות שהראי"ה קוק ובנו הרצ"י אסרו הכניסה להר הבית, וכבר ידוע שנכד הראי"ה הרש"ז רענן קוק כתב במכתבו שסבו ודודו לא דברו כלל על המקומות המותרים בהר הבית. והעיד הג"ר שאר ישוב הכהן זצ"ל, רבה של חיפה, שהרצ"ה קוק דרבן אותו מאד לפעול דרך הרבנות לבנות בית כנסת בתוך הר הבית וכו', רק שהענין לא הלך, ומסיים בכותבו "אילו ידענו אז, שהמצב יהיה כמו שהוא היום, שלטייל בבגדי פריצות – מרשים השוטרים גם ליהודים, אבל להתפלל אוסרים, ומקפידים שחם וחלילה לא יתפללו או יגידו שם פרק תהלים וכו', אני בטוח שעל זה גם היה הרצ"ה מרעיש עולמות". [נדפסו ב' המכתבים הנ"ל בס' "הר הבית כהלכה" עמ' 409 408].

טו. והגאון ר' יעקב ניסן רוזנטל בס' "משנת יעקב" (פ"ז מבית הבחירה) אחר שהבי"ד הרמב"ם שכתב, מצות עשה ליראה מן המקדש וכו', ואי זו היא יראתו וכו', ולא יעשה הר הבית דרך שיכנס וכו' כדי לקצר הדרך וכו', ולא יכנס לו אלא לדבר מצוה. ושהגריב"צ ז'ולטי בספר משנת יעב"ץ (חאו"ח סי' מז אות י) כתב, שאפילו מי שטבל כדין ונטהר מטומאה היוצאת מגופו ועלה להר הבית שלא לצורך מצוה, וכגון בזמן הזה שאין צורך מצוה לעלות להר הבית, עובר בעשה דמורא מקדש. וע"ז העיר המשנ"י, "ולענ"ד אם עולה באופן הנז' להתפלל שם מתוך רגש קודש להיות קרוב יותר למקום קה"ק, ובפרט שברצונו להתפלל על חורבן הבית שיבנה במהרה בימינו, הוי שפיר צורך מצוה, ואינו עובר בעשה של מורא מקדש". עכ"ל צדיק. וע"ש מה שהרחיב עוד בזה. וכן שמעתי כ"פ ממרן הגר"ד קוק שליט"א, דכיון שיש דין "מורא" בהר הבית, על כן יש להזהר שלא ללכת לשם בתורת "טיול" וכיו"ב, ורק מי שיש לו דמעות בעיניו או עכ"פ בלבו, לו ראוי להכנס לשם בקדושה ולהתפלל וכו'.

תאריך: אב תשפ"ה

יקותיאל אוהב ציון

אב"ד "טובה ראיתה"

ורב בעיה"ק "טבריה" ת"ו

טז. וכבר כתבנו במק"א אודות הענין שהמפקדים בהר הבית לא מסכימים להיילים להלך שם יחף, [וגם לא במנעלים של בד וכיו"ב], כיון שהפעולה הנצרכת שם אינה יכולה להתבצע אא"כ הוא נועל את המנעלים של הצבא, ואמר מרן הגר"ד קוק שליט"א, והשיב, כיון שאינו נכנס בשאט נפש עם מנעליו, וכל מעשיו אכופים ע"פ חקי המדינה, ומצידו כלל לא היה מבקש להכנס לשם, ע"כ אין איסור במה שנכנס עם מנעלים. עכ"ד. ובמאירי יבמות (ו ע"ב) כ' דמצות מורא מקדש היא מדרבנן, אך מדברי הרמב"ם (רפ"ז מבית הבחירה) נראה שחיוב מורא מקדש מדאורייתא, והדברים דלעיל אמורים גם לשיטת הרמב"ם, דאין גדר חסרון מורא כאשר נכנס במנעליו מחמת סיבה כגון הנ"ל (*).

בברכה רבה

יקותיאל דטבריה

(* ויש לדון אי גוי מצווה על מורא מקדש, ובפשטות נראה שהוא כבהמה לענין זה, ולא רק שהוא אינו מצווה, אלא שגם אנו לא מצווים להפרישו. אמנם איתא בבראשית רבה (שלהי פרשה סא) שנתחכם גביעה בן קוסם על אלכסנדר מוקדון כשהגיע למקדש, והכין לו אנפילאות יקרות עם אבנים טובות, [היינו אנפילאות מבגד ולא מעור, וכהיא דיבמות (קב ע"ב)]. ע"ש, ואמרו לו שילבשם כי יכול להחליק עם מנעליו, וכל זה משום דינא דלא יכנס אדם להר הבית במנעליו. ע"ש. וראיתי מובא בשם הרד"ל בהנהגותיו שם שהעיר, שהרי גוי אינו מצווה על מורא מקדש וכו'. ע"ש דבריו. והנראה בזה, דאין כוונת המדרש לומר שהגוי מצווה, רק דכיון שהאיסור להכנס במנעלים הא מפני הטיט הנדבק במנעלים, שבזה יכול להיות בזיון לרצפת מקום הקדש, וכדפרש"י ביבמות שם, [ואע"פ שאין זה דרך בזיון כרקיקה, מ"מ תוצאה של בזיון מיהא איכא, ע' היטב בברכות (סב סע"ב), ודו"ק], ממילא אנו מצווים לדאוג שלא יגיע חסרון כבוד גם ע"י מי שאינו בן ברית. ועמש"כ בשו"ת תפארת במקדשו (סי' א אות ג), ובס' שלמי יוסף (ברכות, סי' קצו אות ח). וראה מש"כ בשו"ת "דבש מסלע" [עודנו בכתובים] אודות פועלים גויים מגולי ראש בבית כנסת. ואכמ"ל.

